

Historiallisia, vertailevia ja korpuslingvistisiä katsahduksia suomalais-ugrilaisten kielten oppimiseen ja ymmärtämiseen

Tänä vuonna tulee kuluneeksi kolmekymmentä vuotta Lähivertailujen ensimmäisen numeron ilmestymisestä, julkaisun itsensä järjestysnumero on 25. Siellä täällä eri yliopistojen laitossarjoissa ilmestyneestä julkaisujen ketjusta on tullut omalla pohjallaan seisova, vertaisarvioitu tieteellinen julkaisusarja. Kolmikymmenvuotista taivalta juhlistetaan 29.10.2015 Tallinnassa järjestettävällä konferenssilla. Olemme uurastaneet ankarasti saadaksemme julkaisun ilmestymään ennen tätä merkkitapahtumaa sekä ennen AFinLAN syysseminareja. Kiitokset kaikille työhömme osallistuneille ja sitä helpottaneille!

Tämänkertainen ”Lähivörtlusi. Lähivertailuja” on rakennettu hiekan toisin kuin aikaisemmat. Julkaisu alkaa muistelmaosuudella kaiken alusta, alan muutoksesta, suomalais-ugrilaisten kielten opiskelun lisääntymisestä, kahdenvälisyyden muuttumisesta moninaisuudeksi. Tosin yksittäisessä konkreettisessa tilanteessa kyse usein on tiettyä äidinkieltä puhuvasta henkilöstä, joka opiskelee kerrallaan yhtä kieltä. Monet idut olivat kuitenkin olemassa jo 30 vuotta sitten, monet tulevat asiat olivat nähtävissä, kun asioita katsoo näin taaksepäin. Muistelmat ovat kirjoittaneet Hannu Remes, Mati Ereht ja Valve-Liivi Kingisepp. Menneiltä vuosilta saamme nähdä kuviakin.

Artikkeliosuudessa julkaisemme viisi artikkelia. Johanna Laakso käsittelee artikkelissaan suomalais-ugrilaisten kielten opetusta etenkin oppijan identiteetin ja suomalais-ugrilaisten kielten opetuksessa lakkaamatta esille nousevan ”erilaisuuden” käsitteen kannalta. Kielten objektiivisen tai subjektiivisen samanlaisuuden vaikutusta kielen oppimiseen on

pohdittu paljon, mutta sitä, miten suomalais-ugrialaisten kielten puhujien itsensä hellimä myytti näiden kielten erikoisuudesta ja poikkeuksellisuudesta vaikuttaa niiden oppijoiden motivaatioon ja oppijanidentiteettiin, on vakavasti tutkittu paljon vähemmän. Samoin edistyneiden oppijoiden asema kieliyhteisön “ulkojäsenenä” sekä virtuaalisen oppijayhteisön luonne kaipaisivat lisätutkimusta.

Pirkko Muikku-Werner jatkaa jo useassa LV:n numerossa esillä olleita tutkimuksiaan lähisukukielen ymmärtämisestä eli kielisukulaisuuteen perustuvasta reseptiivisestä monikielisydestä. Tämänkertaisen artikkelin erityisenä kohteena on semanttinen pohjustus eli se, miten merkitysyhteydet luovat pohjaa tuntemattomien sanojen merkityksen ymmärtämiselle tai arvaamiselle.

Pille Eslonin ja Heleriin Paeojan artikkeli kuten myös Jarmo H. Jantunen ja Mare Kitsnikin artikkelit ammentavat korpustutkimuksesta. Pille Eslon ja Heleriin Paeoja tarkastelevat viron kaunokirjallisuuskorpuksen pohjalta analyyttisten ja synteettisten verbiparien käyttöyhteyksiä ja -rajoituksia. Analyysin tulokset ovat sovellettavissa kielenoppimisen ja -opettamisen kehittämiseen, kääntämiseen ja tulkkaukseen sekä kielen automaattiseen analyysiin. Näin saadaan uutta tietoa sekä deskriptiivisen että teoreettisen kielentutkimuksen tarpeisiin.

Jarmo H. Jantunen on oppijankielikorpuksiin perustuvassa astemääritetutkimuksessaan löytänyt kiintoisan seikan: Suomen ulkopuolella suomea oppineet käyttävät useita eri astemääritteitä, kun taas suomenkielisessä ympäristössä oppijat käyttävät muoti-ilmauksia ja näin variaatio on huomattavasti vähäisempää.

Mare Kitsnik käsittelee konditionaalien käyttöä viron oppijankielen B1- ja B2-tason kirjallisissa teksteissa. Tulosten mukaan viron oppijoiden konditionaalien käyttö laajenee B2-tasolla verrattuna B1-tasoon sekä frekvenssiltään että kompleksisuudeltaan. Samoin kielenkäytön tarkkuus kasvaa B2-tasolla. Konditionaali on siis selvästi yksi kahta kieli-aidon B-tasoa erotteleva tekijä.

LV aloittaa uuden 30-vuotisen taipaleensa ja odottaa kesän 2015 fennougristikongressin innoittamana laajempaa suomalais-ugrialaisten kohdekielten kirjoja tulevien julkaisujen artikkeleihin.

Kiitos kirjoittajille monipuolisista artikkeleista ja arvioijille arvokkaista kommentteista, joita kirjoittajat ovat huolellisesti hyödyntäneet. Erityinen kiitos taloudellisesta tuesta, jota olemme saaneet Koneen säätiöltä, Suomalais-ugrilaisen kulttuurirahaston säätiöltä ja Viron opetus- ja tiedeministeriön valtakunnalliselta ohjelmalta “Viron kieli ja kulttuurimuisti II”. Erittäin tärkeänä pidämme sitä, että saamme julkaista “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” Viron soveltavan kielitieteen yhdistyksen suojissa. Kiitos tästä.

Tallinnassa, Wienissä ja Turussa

*Annekatriin Kaivapalu,
Johanna Laakso,
Kirsti Siitonen ja
Katre Õim*